

Comentariul operei Patul lui Procust scrisa de Camil Petrescu -a patra parte

Patul lui Procust (1933) - celalalt roman interbelic al lui Camil Petrescu - este de o constructie mult mai complexa si s-a bucurat de o primire si mai favorabila, decat Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi, atat din partea criticii, cat si a publicului cititor. Putine romane ale literaturii noastre au avut un succes atat de rasunator, ca Patul lui Procust Prima editie s-a epuizat rapid, scriitorul fiind nevoit sa scoata, imediat a doua editie. Aparitia Patului lui Procust a insemnat o data memorabila in evolutia romanului romanesc. Superioritatea Patului lui Procust fata de Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi nu este de ordinul continutului.

In Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi se afla concentrata intreaga filozofie a scriitorului, toata conceptia sa despre lume si viata Daca vrem sa gasim "Weltanschauung-ul" lui Camil Petrescu, atunci trebuie cautat neaparat aici. Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi este o veritabila inima a creatiei camil-petresciene, o inepuizabila mina de idei. Superioritatea romanului Patul lui Procust este de ordinul constructiei. Patul lui Procust este o demonstratie, inegalabila de tehnica narativa Patul lui Procust este capodopera prozei camil-petresciene.

Virtuozitatea tehnicii narative atinge, in acest roman, cote maxime. Si tocmai aceasta virtuozitate tehnica, fara precedent i-a socat pe contemporani. Patul lui Procust este cel mai modern roman din intreaga noastra literatura interbelica.

Cu Patul lui Procust intram intr-o alta varsta a romanului, care nu mai sta sub semnul tutelar al lui Marcel Prost ci sub acela al lui Andre Gide. Intr-un interval de numai trei ani, care separa aceste doua romane, atat de diferite ca tehnica romancierul nostru a depasit "proustianismul" in directia "gidismului", care reprezinta o alta etapa in evolutia romanului.

Ca si in cazul lui Proust Camil Petrescu nu poate fi considerat insa un discipol sau un epigon al lui Gide. Din multe puncte de vedere, scriitorul nostru se desparte de scriitorul francez Astfel, Camil Petrescu a tinut sa se delimiteze, polemic, in repetate randuri, de famoasa teorie a "actului gratuit" a lui Gide.

Camil Petrescu nu putea fi decat adeptul actului responsabil, al implicarii si angajarii, in sens moral. Si, totusi, fara sa ajunga la mimetism si imitatie sterila la pastisa influenta lui Gide este considerabila, in Patul lui Procust. Ca punct de plecare, tehnica este gidiana aceea a caietelor, a jurnalelor si a scrisorilor, utilizata cu mult succes, de marele prozator francez.